

Győzőfalva

Sárospataki

Istisági Közlöny

.....

Főszerkesztő:	Társzerkesztők:	Harsányi László	Szabó Zoltán	Felelős szerkesztő:
Hubay Lajos	Nagy Barna	Marton János	Martin Miklós	

.....

TARTALOM:

Martin Miklós: A Tükör előtt. — Stéphan László: Dávid a gyermek. — Nagy István: A modern kor és a gyorsírás. — Dehmel Richard: Mese a csodás harangról. (Németből fordította: Nagy István. Vers.) — Nagy Árpád: A falu lélek- és erkölcstana. (Folytatás.) — Egyleti élet. — Hirek.

Megjelenik július és augusztus kivételével havonta egyszer.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Sárospatak. — Kollégium.	Előfizetés: Egész évre ... 4 pengő Félévre ... 2 pengő
---	--	--

XLVI. évfolyam.

Június hó.

1931.

Kiadja: a főiskolai Ifjusági Egylet.

Kiadóhivatali főnök: Tóth Lajos III. é. hh.

Dávid a gyermek.

I. Sám. 16. 17; Zsolt. 2.

A nap izzón, fehéren lépett elő a domb mögül. Egyszerre vakító világosságot árasztott szét az addig még sötétes vidéken.

Első sugarát Isai házához küldte, — az volt legközelebb. Ott fektült a kis Betlehem szélén, arccal keletnek.

Kis ház volt, de rendes, szép, tiszta, — kerítéssel körülvéve, mert a város szélén volt.

Isai arca borult imádkozni, mert feljött a nap, az Urnak napja. És Isai gyönyörködött a felfelé igyekvő napban, — majd munkához látott maga is.

Fiai serényen dolgoztak már. Abinádád a kocsit javította, Samma a kézimalmot hajtotta, Eliáb, a legidősebb, fegyverét kovácsolta.

Isai gyönyörködve hordozta szemeit fiain. Az Úr megáldott, — mondta, miközben a legkisebbhez ért.

Egy kövön ült, alig három sing az egész gyermek, de meztelen mellén az izmok dagadtak, — karja, mint az acél, — nyakán az erek feszülnek; olyan, mint egy puszta oroszlánkölyök. Haja fekete, göndör, szeme, mint a déli nap, ajka erőteljes, duzzadt.

Szemei jósággal néznek az öreg Isaira, amint ajka szólásra nyílik.

— Apám, nézd mit csináltam, úgy-e szép.

Hangja meghazudtolja gyermek voltát, cseng, mint Eliáb vértje, melyet most illeszt össze.

S az apja mosolyogva simogatja meg a legkisebb fiú göndör haját és csak aztán szólal meg.

Dávid fiam, mire neked ez a nagy bot, oly — nehéz, én is alig bírom, és — így kifaragod a végét, — mire neked ez?

— Apám, nem is nehéz, — és elkapja apja kezéből gyermek magabizással és szelességgel, forgatja, hadonász vele, — könnyen.

— Látod, hogy könnyű, látod, — és — tudod, tegnap mondtad, hogy én fogom nemsokára, egyszer — *őrizni* a nyáját, — hátha jön valaki, ezzel védem magam.

Nézd ezt is. Csináltam . . . látod azt a szálló galambot? — és abban a pillanatban az öreg Isai lábához esett a galamb.

Csodálkozva nézett lángoló szemü fiára, ki parittyáját szorongatta.

Nézte, — nézte fiát, a legkisebbet, — az ő fiát.

Szeliden megához vonta fejét s gyönyörködve nézte piros arcát, majd szeliden szólott.

Igen Dávid, már Te hajtod ki a nyáját, Te fogod *őrizni*, — Te, a legkisebb.

Megáldott az Úr.

Dávid nem hallotta már az utolsó szót. Eliábnál újságolta a nagy hírt. Ő *őrzi* a nyáját. Samma malmát rettenetes erővel hajtotta meg, úgy hogy a hajtóbot megpattant. Abinádád elkapta öccsét.

— Dávid, mi ez az ugrálás, ez szokatlan . . .

— Én *őrzöm* a nyáját . . .

Abinádád rosszaló tekintete előtt szomorú lett az arca.

Bátyja nem örül ennek.

Abinádád Isaihoz fordul.

— Igaz-e, hogy Dávid őrizi a nyáját, — az nem lehet, gyermek még és ott — medve, oroszlán, most is három fiad tudja csak őrizni.

Isai lábához nyúl, felveszi a galambot.

Nézd Abinádád, te is Samma, Eliáb jöjj te is, hagyd abba a fegyverkovácsolást. Ez repült még az előbb, de Dávid parittyája leterítette. Nézzétek ezt a botot, ki bírja meg is forgatni, és Dávid — lássátok, — játszik vele. Ő *egyedül* meg tudja majd őrizni a nyáját a medve és oroszlán ellen, mit a többi nem tud megtenni, majd mindennap hiányzik közülök. Ez egymaga össze fogja tartani a nyáját, egymaga *megvédi*.

Higgyétek.

* * *

Egy kiugró sziklán ül Dávid, alatta ott kavargott, nyüzsgött a nyáj. Fel-felhangzott egy egy bégetés. Mellette ott van botja, parittyája, — lábáról még saruját is levette, oldalán tarisznyája, kezében hárfája. Itt kint csinálta egy fadarabból és húrokból. Megtanult rajta pengetni.

És azóta penget mindig.

Most is száll keze alól a hang, ajkáról a szó, egy nagy erős énekké forrva össze.

Te nagy vagy és erős, Izráel Ura.

Te jó vagy és kegyelmes, Izráel Ura.

A zöldelő vidék visszhangja felel énekére, mely csodálatos zengésűvé erősödik.

Te haragod nagy, Izráel Ura.

Te kegyelmed végtelen, Izráel Ura.

Lantja alól az ének mintha új erővel törne elő, mintha szíve szólna.

Te őrizője vagy a népnek, Izráel Ura.

Te megsegíted e nyáját, Izráel Ura.

Elhallgat szava, szeme merően néz messze, — messze, mintha érezné már a nagy Jövendő terhét, mintha látná már az Elhívót.

Megérezte a gyermek, a *férfi*, hogy az Úr szólott hozzá.

Lassan az alkonyat közelgett.

Szótlanul húzza fel saruját, veszi kezébe botját, parittyáját tarisznyájába teszi s tereli össze a nyáját.

Csodálkozva üti fel kedvenc juha a fejét, ma egy jó szót sem kapott, ma meg sem simogatták.

A nap lebukott, — és a nyáj felett Dávid őrködik.

* * *

Korán kelt fel, alig aludt valamilyen, — nyugtalan volt. A tegnapi gondolatok, — érzések. Soha ezeket nem érezte, — mintha az Úr

lett volna vele, mintha csak az Úr szólalt volna meg benne lantján.

Simogató öleléssel vette kezébe, nézte, — nézte . . .

Messziről ismerős hang ütötte meg a fülét, — Eliáb hangja. Csodálkozott. Soha nem jönnek ki, mióta ő őrzi a nyáját, ma még csak szerda és csak pénteken szokott hazamenni. Talán nem féltik a nyáját, vagy — vagy nem az Apja — Isai, — hiszen olyan öreg már . . .

Eliábot megölelte, leültette.

Dávid, Isai üzent, jöjj azonnal haza. Sámuel hivat . . .

Dávid szó nélkül terelte juhait haza. Atyja parancsa szent.

És Sámuel! . . .

Arca szokatan nemes tűzben égett, kipirosodott, vonásai szépek lettek, szeme tűzben lángolt.

Sámuel az Úr küldötte.

Beterelte juhait. Apja, testvérei ott álltak Sámuel előtt és őt nézték, amint végezte dolgá.

Megállt Sámuel előtt.

Hivattál, Uram.

És Sámuel vette az olajat és felkente testvérei között . . .

Dávid lelkét valami csodálatos erő szállotta meg. Érezte, hogy reászállott az Isten lelke, nagy, erős lesz, — érezte a jövőt. Sámuel már régen eltávozott, mikor még ő ott állott atyja előtt, leborulva, áldást várva.

A nap kezdett delelőre jutni, mire magához tért. Apja ott állt előtte és nézte fiát, a legkisebbet, boldogan, simogatta göndör, kócos haját.

Megáldott az Úr, — óh Dávid, te fogod legeltetni Izráel juhait. Vigyázni . . . Óh Dávid . . . Dávid . . .

Dávid újra terelte juhait, ki Betlehemből, a hegyek közé.

II.

Góliát már negyven napja szidja Izráel fiait, — mert nem mernek megmérkőzni vele. Igérget, fenyeget, gúnyol, — ha valaki legyőzi őt, annyi, mintha az egész filiszteus tábort győzné le.

Mégsem mert senki kiállani ellene, féltek rettenetes nagyságától, erejétől, fegyverétől.

Hat sing és egy arasz magas volt, fején réz sisak, pikkelyes páncélba volt öltözve, a páncél súlya pedig ötezer réz siklus volt. Lábán réz páncél és vállán réz paizs volt. Dárdájának nyele olyan, mint a takácsok zugolyfája, dárdájának hegye pedig hatszáz siklusnyi vasból volt. Rettenetes embernek látszott, — még a filiszteusok is rettenve hajoltak meg előtte.

Senki nem akart kiállani ellene, pedig az ősz király, Saul kincset, vagyont ígért annak, aki legyőzi, — ő maga nem birt már megvívni vele, pedig a szégyen miatt még könnyörögni sem mert az Urhoz.

Senki nem merte kockáztatni életét. Féltek, remegtek az Életért. Tudták, hogy a forgósziel elé nem tanácsos odaállani, mert az úgy sem állana meg.

A gyalázó szavak pedig hullottak Izráel fejére.

A negyvenedik napon, vállán tarisznyája, kezében botja, övig meztelen pásztorgyerek jött a táborba. Tíz sajtot az ezredes sátorába tett és ment — hogy bátyjait megkeresse és az efa pergelt búzáat, tíz kenyeret átadja.

A jó Isai küldte.

Mindenkinek feltűnt a vad, bozontos gyerek, ki merészen jár és kérdezősködik, majd ujjával mutogat a közelgő óriásra.

Senki nem tudja ki ez a gyerek, ki úgy jár-kel tarisznyával, botjával.

Eliáb ráismer — a beszédekből.

Ez Dávid — és szidalmazó szavakkal keresi fel.

De Dávid ott hagyja Eliábot, elfelejti Atyja parancsát — kérdezősködni állapotuk felől, mert hallja a szidalmazó szót és látja, hogy senki nem mer kiállani Góliát ellen.

Melle hullámszik, mint a Jordán vize, mikor a tengerbe ömlik, szeme izzik, mint az est-hajnal csillag, a karján az izmok derék vastagságra dagadnak, fogai úgy csikorognak, mint a súlyos teherrel megrakott szekér.

Én — én fogok kiállani. Velem az Ur . . . dörgő szava bejárja az Élah völgyének minden zugát s a — harcosok lelkét új erő szállja meg, — az Ur nem hagyja el őket, — megérezték a gyermek dörgeésében az Ur szavát.

Eliáb akadékoskodik, — bátyja, — de már viszik is az ősz Saul elé, ki bánattól megtörve ül sátora előtt.

És szól Dávid.

Senki ne csüggedjen el emiatt; elmegy a te szolgád és megvív ezzel a filiszteussal.

A király felemelte porba hullott fejét és megtűődve néz a gyermekre, ki csak három sing és négy ujj, fele a filiszteusnak éppen.

Nem mehetsz te a filiszteus ellen, hogy vele megvívj, mert te gyermek vagy, ő pedig ifjúságától fogva hadakozó férfi. A tűz még jobban izzott Dávid szemében, mikor szólt:

— Pásztor voltam a nyájnál és jött az oroslán, én legyőztem, — ime itt van a sörénye a tarsolyomban. Jött a juhok ellen a medve és lásd e botot, leütöttem egyszerre. Nem félek sem medvétől, sem farkastól, hogyan félnék én e filiszteustól, holott velem az Ur s az pogány.

— Egyszer engem is megtámadott a medve, — kezemmel fojtottam meg.

— Óh király, ne féltsd a te szolgádat, mert az Ur, aki megszabadított az oroslán és medve kezéből, meg fog engem e filiszteus kezéből is, mert — gyalázattal illeté őt . . .

— . . . Eredj el és az Ur legyen veled.

Az egész tábor Dávid köré gyűlt már, úgy lesték szavait, mint a virág, mely a harmat hullását várja, hogy életre keljen.

Góliát dörgő hangja szakadatlanul zúgott, keresztültörve a zajgó

nyüzsgést is, de ugyanakkor Dávid hullámozó mellét Saul páncéljával fedik, réz sisakot tesznek a fejére.

Dávid sietteti őket, lázas, tűző szeme csak Góliátot látja.

Kezébe adják a kardot, — felköti; Óh . . . a kard . . . hosszú, — nagyon hosszú, . . . járni sem bír benne.

Egyet lép, elbotlik, — újra megpróbálja, — . . . bele akad a lába. Újra . . . újra . . .

Hiába.

Saul szeméből egy könny pereg végig. Ine, az utolsó reménye is oda van.

A vitézek újra hadi rendbe állanak.

De Dávid eldobja a kardot, sietve keresi tarisznyát . . . vállára akasztja . . . botját kezébe veszi . . . parittyájába kis kerek követ tesz és . . . megy . . .

Elhalad Izráel hadi rendje mellett már, mikor Góliát észre veszi.

Szája széléről bugyogó szóval szól Dávid felé:

— Eb vagyok-e én, hogy te bottal jössz reám?

És szidalmazá a filiszteus Dávidot Istenével együtt.

Dávid lelkében a harag tüze lobogva égett, — az Istent szidja, óh . . .

De szeliden szólt:

— Te karddal, dárdával és paizzsal jössz ellenem, én pedig a seregek Urának, Izráel seregei Istenének nevében megyek ellened, kit te gyalázattal illetél. A mai napon kezembe ad téged az Ur és megöllek téged, fejedet levágom rólad.

Elhajítá követ parittyájából és homlokon találá a filiszteust, úgy hogy az arccal a földre esék.

Dávid odarohant és levágta Góliát fejét a saját kardjával.

Ujjongtak Izráel fiai . . .

Dávid pedig leteperedett az Ur sátora elé, tarisznyájából elővette lantját, — kopott volt már, — és énekelt az Urnak éneket.

Miért dühösödnek a pogányok és gondolnak hiábavalóságot a népek?

A föld királyai felkerekednek és fejedelmek együtt tanácskoznak az Ur ellen és az Ő felkentjei ellen.

Szaggassuk le az ő bilincseiket és dobjuk le magunkról köteleiket. Az egekben lakozó neveti, az Ur megcsúfolja őket.

Majd szól nekik haragjában és megrettentí őket gerjedelmében. Én kentem fel ám az én királyomat a Sionon és én szent hegyemen. Törvényül hirdetem. Az Ur monda nékem: Én fiam vagy Te, én ma nemzettelek Téged.

Kérjed tőlem és odaadom néked a pogányokat örökségül és birtokodul a föld határait.

Összetöröd őket vasvasszóval, széjjelzúzod őket, mint cserépedényt.

Azért királyok legyetek eszesek és okuljatok földnek bírái. Szolgáljátok az Urat félelemmel és örüljetez reszketéssel. Csókoljátok a Fiút, hogy meg ne haragudják és el ne vesszetez az úton, mert hamár

felgerjed az ő haragja. Boldogok mindazok, akik őbenne bíznak.
 Az egész tábor köréje gyűlve hallgatta énekét.
 A harci zaj elcsendesedett már, . . . kezd jönni a pihenés órája.
 És mondá Saul neki:
 — Ki fia vagy te óh gyermek?
 — A te szolgálódnak, a Betlehemből való Isainak fia vagyok . . .
 S a nap csillogón bukott le.

III.

És Dávid újra vigyázott, — az Ur juhait felett.

Stéphán László

A modern kor és a gyorsírás.

Az emberiség gondolkozását és életfelfogását szeszélyesen kanyargó hullámvonallal lehetne ábrázolni. Minden kor, legyen annak munkája előretérés, vagy reakció, az előzővel szemben forradalmat jelent, mert legalábbis megunt, kicsinyesnek talált, de az emberi lelkekbe mélyen berögzött életformákat és nézeteket kell átalakítania; annak értékeit új idők értékeihez átmentenie, vagy pedig széttörnie.

Legszélsőségesebbnek és legküzdelmesebbnek látszik ez a harc a mai korban: a XX. sz.-ban. Egyik komoly és mélyenjáró filozófusunk szerint a történelmi ember, — a Nagy Lélek, amint Székely Mózes mondja Zátony c. regényében, — kivész a gépek fekete világában; a nagy tettek és nagy akaratok shakespearei embere géppé változik: az élet mechanikus zörgetőjévé.

A keresztyénség fellépése óta valóban, sem a renaissance, sem a felvilágosodás nem jelentett olyan nagy rázkódtatást az emberi lelkek oly széles rétegeire, mint a rádió korszaka. Gondolati módszerek, életelvek omlanak össze naponként és a régi művészet ma már merőben idegen emlőin nevelkedett ember tágult szemeiben nem tud egykönnyen művészetté és azon át vérré válni az új világ tomboló és mégis gépies élete. De vajjon meddő jajgatásokkal és régi művészi eszmények után küldött SOS-okkal, meg tudjuk-e tényleg menteni lelkeinket? Nem kell-e mélyen belenyulnunk a rohanó gépkor minden életmotivumába? Minden élő és élettelen dolog, legyen az az ősi természet, vagy a fekete Gép magunkévá kell tennünk. Önnönmagunk átalakításával be kell illeszkednünk az új formák és új megmozdulások közé, hogy minden mi értékünk, ami csakis egyet szolgál; az Élet jobbá és szebbé tételét, megmentve ragyoghasson az új kincsek gazdag értékei között.

Minden szinte szükségszerű előrebocsátás volt a gyorsírás fejtegetéséhez, amely a maga „time is money“ jelszavával a gépvilág egyik főtényezője. Felesleges a gyorsírás gyakorlati jelentőségét hangsúlyoznom. A gyakorlati élet: az Élet, úgymint megköveteli azt azoktól is, akik középiskolában nem foglalkoznak kellően ennek az elsajátításával. Ismerek egy egyetemi hallgatót, — egyet a sok közül, — aki

későn ugyan, de nekiállt a gyorsírás tanulásának. Ebből a szempontból csak azt kívánom hangsúlyozni, hogy a középiskola az, ahol sok-sok értéket szerezhethünk, mert van időnk.

Azonban a gyakorlati téren kívül is száz és száz lehetősége van a gyorsírás értékesítésének az emberi életben. Életünk egyre differenciáltabb lesz és a differenciált életritmusok nem egy rezdülésébe vihetjük bele a modern kornak ezt a ma már nagyszerűen kiépített tényezőjét. Hogy ez a felszívódás megtörténhessék a gyorsírásnak — itt hangsúlyozottan egyéni dolgokról és egyénekről lehet szó, művészi alapot kell adnunk. Igaz, hogy hosszú és fáradságos dolognak látszik, hogy *jól* elsajátítása mellett, még a *szép* oldalára is tekintettel legyünk, de fejlődésének és igazi élettényezővé való átalakulásának ez az egyetlen lehetősége.

A görög nép vallásos imádatától kezdve a szép ezer és ezer alakban nyilvánul meg az emberi életben és minden nehéz dolgot könnyűvé tehet azáltal, hogy élvezetessé teszi. A mai gyorsírás, mint *gyors* írás a lehető legfejlettebb fokon áll az emberi gondolkodáshoz és tehetséghez mérten. Meg van minden lehetősége emellett minden művészi tökéletesedésének is. Éppen úgy mint a rendes írásnál azonban, itt is, annak művészi kifejesztése magától az írótól függ. S éppen ezzel lesz az egyéniségek nevelőjévé és vezetőjévé a gyorsírás. Ebben a tekintetben a gyorsírás elsőrangú pedagógiai eszköz. Az egyéni lelkek mélye tárul néha ki a gyorsírás műértői előtt az egyszerűnek látszó stenogramokban. Intellektualitás, tehetség, nagyvonalú gondolkodás kifejesztésénél egyformán nagy szerepet játszhatnak. A betűk és a rövidítések gépiesnek látszó mechanikája mögött éppen úgy lelki impressiók állhatnak, mint a renaissance festményeinek színein. Az első gyakorlatok — elemi oktatásnak lehetne nevezni — után ez a jelentőség egyre jobban tágul és mégjobban lehet fokozni más tudományok ismeretközlésének bekapcsolásával. Például a magyar irodalomtörténet előadás gyorsírással való bejegyzése a tárgy szempontjából is sokat jelent, mert azzal az értelmet is önmagáévá tette a leíró, míg pár perces írása alatt átélte. Viszont éppen úgy lehet fokozni a gyorsírás haladásának sikerét az írók érdeklődésének a lekötésével. Természetesen ehhez a léleknek is át kell alakulnia némi tekintetben. Vagyis át kell adnia magát a gyorsírás *művészetének* és viszont azt önmagáévá tenni teljesen, bevinni a legmélyebb lelki emóciókba is.

Átalakuló kort élünk. Éppen azért meg kell ragadnunk ebből a korból mindent, ami értékes s önmagunkévá — önmagunkon át pedig a jövő nemzedékévé tennünk. Igyekeznünk kell, hogy ezen értékek átmentését művészi eszközökkel plántáljuk át a lelkekbe. Mert ha nem, az elvesztette jelentőségét az emberre nézve s tényleg üres gépies éles zörgéssé válik hús és vér helyett.

Ha ezt megtesszük éppen úgy kialakul a modern kor vergődései és gépei között is a modern „*aequa mens*“, mint az ókor boros kancsója mellett.

Sárosptak, 1931. máj. 27,

Nagy István.

Mese a csodás harangról.

Dehmel Richard után németből ford. Nagy István VII. o. t.

Volt egy halász. Két okos gyermekének
Gyakran dalolt; ilyesmi volt az ének :
Csodás harangot rejt a tenger mélye ;
Öröm száll minden hívőnek szívére,
Ha hallja a harangot.

Az egyik fiú így beszélt a dalról :
A jó öreg, mint egy kis gyermek gajdol.
Voltam én is már hajóján nem egyszer.
Láttam viharban, mint őrjöng a tenger,
De azt soh'sem hallottam.

Felelt a másik: Nem vagyunk még vének. —
Az ő dalában emlékek mesélnek.
Úgy gondolom, sok utazás után
Ismerjük meg a tengert igazán
S akkor meghalljuk azt is.

Amint az atyjuk meghalt, útrakeltek.
Hajukra még dért harcok nem lehettek.
S mikor ősz hajjal ismét visszatértek,
Jöttek egy este régi szép emlékek
S idézték a harangot.

Az egyikből egy mord öreg beszélt:
Megismertem a tengert s a veszélyt.
Halálhoz közel vivódtam nem egyszer,
S én győztem mégis, nem a zúgó tenger...
De a harang zengését nem hallottam.

A másik arca ifjú volt s mosolygott :
Nem hoztam én kincset sem kába gondot ;
Csodás harangot rejt a tenger mélye ;
Öröm száll minden hívőnek szívére,
Ha hallja a harangot.

Az evangélium az öröm forradalma s célja az, hogy a szomorú emberiséget az örvendező élet kegyelmi ajándékával koronázza meg.
Makkai.

A falu lélek- és erkölcstana.

— Reymont „Parasztok“ című regénye alapján. —

(Folyt. és vége.)

Vallásosságát gyermekies, naiv lelkületéből kiindulva érthetjük meg. Istenhez, *mint dogmatikailag körülírt fogalomhoz* nem tud föl-emelkedni, ezért találkozunk annyi *antropomorfizmussal* vallásos életében. Istent szemléletekben, főleg a természetben tudja meglátni és megragadni. Mikor hozzá imádkozik a föld, fűvek, fák Istene előtt hajt térdet, öntudatlanul a természethez imádkozik.

*

Az öreg Ágota, ki valamikor jó napokat látott, most félre rakja koldulással gyűjtött filléreit, csakhogy illendő temetése legyen. Lehet, hogy ebben a vágyában van kevés hiúság is, de több benne a lelkének az a vallásos sugallata, hogy itt a földön az emberek előtt járhatott koldusrongyokban, de Isten előtt, a királyok királya előtt tiszta ruhában kell megjelennie. Olyan átszellemülve beszél a közeledő haláláról, ahogy csak fehérlelkű menyasszony tud gondolni esküvőjére. Szentté magasztosul a halál pillanatában.

Vallásos legendákkal minden népnél találkozunk. Rókusnak a Jézus kutyájáról, Burekről való elbeszélése édes testvére azoknak a kedves legendáknak, melyek a magyar Alföldön születtek Jézusnak a Szent Péterrel való vándorlásáról. Ilyen kedves legenda még: Rókusnak a meséje a fonóban a lóról. Ezeket olyan gyermeki áhitattal hallgatják a lipceiek, mint ahogy magyar faluban hallgatják, vagy bárhol a világon.

A lelke mélyén minden paraszt hisz Istennek eleve elrendelő hatalmában.

A falu vallásosságának egyik sötét oldalát képezi a sok *babona*. Ezek a keresztyén lélek vadvirágjai, melyek mélyen a pogány rétegbe nyújtják le gyökereiket. *Boszorkányhit* nyomaival majdnem minden faluban találkozunk. Jagnáról és Domokosnéról azt suttojják, hogy boszorkányok, kik a szemükkel képesek úgy megverni a tehenet, hogy elapad a teje. Egyetlen ránézéssel az emberre betegséget vagy szerencsétlenséget zúdítanak. Sok magyar faluban hisznek ma is abban, hogy amelyik háznál a fecskéfészket leverik, ott vért ad a tehen. Sok babonát vallástörténeti szemlélettel érthetünk meg. Augusztinka például titokban ennivalót pakol a Boryna koporsójába, hogy legyen mit ennie, ha megéhezik. Hisznek a *kísérletben*, a *halottak visszajáró lelkében*, a *jó és gonosz szellemekben*. Boryna temetésének estéjén kísérteties hangulat uralkodik a házban, a fantázia rémképei egymást kergetik, mint a sötétben magárahagyott gyermeknél. Úgy érzik, hogy a meghalt lelke nem tud elmenni, ott jár közöttük. A gerendák recsegnek, majd a padláson kopog valaki. A ló felnyerít az istállóban. A kutya ugatni kezd. Végre Józsa hangosan elsírja magát, erre a vén Augusztinka háromszor megrázza az újját és ko-

molyan mondja: „Ne bőgj, megakasztod a lelket, nem tud nyugodtan elmenni. A sirás a földön tartja.“ Lábújjhegyen járva kinyitja az ajtót, hogy hadd szálljon el a vándor lélek „Jézus mezejére.“

Halottak napján kenyeret visznek ki a temetőbe és elszórják a sírok között, hogy a visszajáró lelkek ne éhezzenek. (Kuba és Vitek.) A sötét babona sok igazságtalanságot és bajt okoz. A kereszteletlen gyermekekre nagyon vigyáznak, mert a rossz szellem kicseréli gonosz gyermekkel. Sok szerencsétlen gyermek e balhiedelem miatt egész életén keresztül nélkülözi a szülői szeretetet, mert kicserélt gyermeknek tartják.

Nem sorolunk többet fel a számtalan babonás szokásból, még csak azt említjük meg, hogy a samanizmus nyomaival is gyakran találkozunk. 50—60 emberből álló csoport alakul egy-egy babonás ember vagy babonás mondás körül.

Vallásossága mellett szép tulajdonsága a paraszt léleknek: az *igazságszeretete*. Az igazságát nem hagyja, azért harcol és perlekedik. Az egész falu a megsértett igazságáért vonul ki Boryna vezetésével, hogy a földesúr erdőirtóit elűzze. A magyar paraszt gyakran ezt az erényét a sok perlekedésével beárnyékozza. (A fülemile: Arany János.) Igazságszeretete nemeslelkűségében és lovagiasságában is megnyilatkozik sokszor. Lovagasság vonását különösen a magyar népnél kell kiemelnünk.

*

Hűsége és szeretete sokszor és szépen nyilatkozik meg azokkal szemben, akik megnyerik bizalmát. Vonzalma sokszor komikus, primitív ajándékokban nyilatkozik meg, de ilyenkor nem az egyszerű ajándékot, hanem a tiszta szívet kell nézni, amely figyelmességében kifejezésre jut. Ebben a tulajdonságban is a gyermekies, naiv vonást fedezhetjük fel. Például a gyermek naiv szeretetére álljon itt a következő humoros történet: Édesatyám tanulmányútra készült egy nyáron és új fekete ruhájában ült le ebédelni, hogy aztán a kora délután induló vonathoz siessen. Édesanyám gyakran figyelmeztette szeretettel: „vigyázz az egészségedre, meg ne éhezzél az úton.“ Különösen a sok rossz vendéglői koszttól féltette. A kis öcsém ezeket hallva, félbehagyta a csirkecombját és lemászva a székéről, odatipegget, kezében a zsíros hússal, apámhoz és könnyes szemmel a fekete ruha zsebébe dugta „Apukám, ha megéhezel, vedd elő ezt a combot, én neked adom“ — szóltott féltő gyöngédséggel. Ki tudna haragudni a 6 éves gyerekre, mert az ő drága falatját komikus formában kínálja fel annak, akit szeret.

Néhány példát Lipcéből. A kis Vitek milyen hűségesen ápolja beteg gazdáját, mikor mindenki elfeledkezik róla. Titokban még a tehenet is megfeji és tejet töltöget a szájába, pedig hányszor kapott verést Borynától.

Bizalmát nem könnyen pazarolja a falu népe, de aki szeretettel szól hozzájuk, aki megérti őt, az előtt megnyílik a szíve. Mennyire ragaszkodnak Rókushoz. Mindenben tanácsát kérik. Mikor a csend-

örség körözésére menekülnie kell a faluból, az egész falu siratja és napokig le vannak sújtva, mintha apjukat vesztették volna el. — Szeretik és tisztelik a papjokat, aki ügyes-bajos dolguk iránt érdeklődik, segít a szegényeken. Hazafias eszmékért könnyen lelkesedik a nép, s ilyenkor könnyen becsapható és kihasználható. Nálunk 1848—49 után is hány szélhámos adta ki magát bujdosó Petőfinek. Az ilyen esetek természetesen a bizalmatlanság ösztönét erősítik.

Bizalmatlansága természetes és átöröklött hajlam, mely elég vastag rétegét képezi lelkének. Bizalmatlan a földesurakkal szemben, akik évszázadon át rabszolgaságban tartották, a „nadrágosokkal,” egyszóval az urakkal szemben, akik ahol csak tudták, legtöbbször becsapták. Az erdei vad kicsinye is miért menekül, mikor először találkozik az emberrel, bár ez nem bántja? Mert évszázadon keresztül átöröklött ösztöne sugallja neki, hogy az ember nem jót akar. Ha a gyermek egyszer megégette az újját a tűznél, hosszú ideig nem közeledik a kályhához, mert tüzet vél benne. Sokszor a paraszt saját kárára is bizalmatlan, még akkor is, mikor jót akarnak vele, de ez a vonása a fent leírt bizalmatlanság ösztönéből egészen érthető. Előítélettel van a tudománnyal szemben, különösen az orvostól s a kórháztól fél. A szerencsétlen Kuba, akit Jankel, a faluzsidója ránt a bajba, inkább saját maga vágja le a lábát, mikor megtudja, hogy kórházba kell mennie, hogy a dagadt, vérmérgezett lábát levágják. Ehez a tettehez emberfeletti heroizmus kellett, ami Kuba vallásos lelkéből kapta az erőt. (Az atheista is képes levágni lábakat, kezeket, de sohasem a magáét, hanem a másét. Elég sok példa van erre Oroszországban.)

A hatósággal szemben mindig bizalmatlan a nép. Meghajlik előtte, mert muszáj. Jól tudják a lipceiek, hogy úgy áll életük hátterében az orosz imperium, mint egy nagy fekete felhő, amelyből minden pillanatban villámok csaphatnak ki. Engednek neki, de csak ezért.

A nép erkölcse a nép életének az az oldala, amelyet felülről nézve, felületesen és könnyedén rossz véleménnyel szeretnek elintézni. A látszólagos romlottságában több a naivság, egyszerű lelkének őszinte megnyilvánulása, mint a tudatos raffináltság és romlottság. Erkölcsi életében sok erényt és sok hibát találhatunk. A bűnt kiközösítik maguk közül, de nem mindig a szigorú erkölcsi felfogás motiválja őket. Jagnát szörnyű és igazságtalan népítélettel sújtják, de a szenvedélyek ellene való felkorbácsolásában nagy szerepe van a falu asszonyai irigységének. Jagnának alapjában véve tiszta és vallásos lelke van, de anyja majomszeretetével annyira elkényezteti, hogy kevesebb az önállóság és akaraterő benne, mint a csábítás ereje. A kántorfiú iránt érzett vonzalma is a tiszta vallásos érzésnek és az öntudatlan sexualitásnak egybekapcsolódása. A bíróval való szeretkezése, bár nem menthető, de nem is írható egészen a számlájára. Nagyobb a szépsége, mint a bűne, azért kezdi ki a pletyka, ezért kell szenvednie. *Az erkölcstelenség nagysága* általában a *pálinkafogyasztás mennyiségével* áll egyenes arányban falun. A pálinka elhallgattatja a szívet és

az észet és a hatása alatt a tudatalatti szennyes csatornája előnti a tudat világát s a lélek nemesebb indulatait idővel vastag iszapréteg borítja el. A gátját vesztett népszenvedély pálinkától tüzelve szörnyen és igazságtalanul tud büntetni. Hogy ismét visszatérjünk Jagna bűnhődésére: nem tudunk rá haragudni, csak nagyon nagyon sajnálni őt. Jézus bizonyára neki is azt mondaná: „Lányom, megbocsáttattak a te bűneid, eredj el és többé ne vétkezzél!”

Tömegpszichológiai szempontból figyelve a falu életét, megállapíthatjuk, hogy mindig szükségük van egy maguk közül való vezetőre, irányítóra, — mint a sokezer egyedből álló méhcsaládnak az anyaméhre, — különben szétszültenek. Ezért van a falu első gazdájának nagy tekintélye közöttük. A falut érdeklő fontosabb ügyekben az ő irányítását várják.

Az együttélés, a közösség igen sok szép szokást alakít ki közöttük, melyekben hagyományaik évszázadokon keresztül eredetiségükben adatnak át az utókornak. Mennyi naiv romlatlanság, gyermekes bohóság, egészséges humor sugárik ki sok kedves szokásukból. Minden nemzetnél sajátos és egyéni színerezetű szokások nagyszámával találkozunk, de az „örök falu” életére jellemző, fonókkal, kukoricafosztásokkal, esküvői és keresztelői szokásokkal mindenütt találkozunk. A leánykérés mindenütt megvan, de más és más formában. Csodálatos az a tapintat, amellyel esetleges „kosár” esetén minden sértés elkerülhető azzal, hogy a legény részéről kiküldött kérők szimbolikusan beszélve kérik meg a leányt és szüleit felkérlik, hogy a pántlikás pálca végére kötött pálinkás-pohárral koccintsanak. Ha vonakodnak koccintani, akkor tudják, hogy a válasz elutasító.

Összetartásról, egymás szives megsegítéséről tanuskodnak az arató, tollutépő-, házépítő kalákák (kaláka = erdélyi szó. Jelentése az, hogy kölcsönösen és tömegesen egymást kisegítik), amikor komoly munka közben az egészséges néphumor ártatlan tréfákban, gúnyversekben csattan ki. — Általában igaz, hogy az ember lelki tehetségeinek összessége úgy teljes és egészséges, ha hajlandósággal is bír a tréfára. Az idején sírni és nevetni tudó ember inkább egész és valódi ember, mint aki mindig komoly vagy komor, „síró, epedő vagy csak nevető.” A nép indulatainak a skáláján meg van minden fok, a bánat legmélyebb fokától, a tréfa és kedv csapongásának legfelsőbbikéig. Milyen sok mindent gúnyol dalaiban, közmondásaiban, tréfás rigmusaiban; ezeket majdnem minden nép irodalmában megtaláljuk összegyűjtve.

A község, vagy a vidék nevezetesebb eseményeit, a családi botrányokat, a nép zsarolóit, a kevélykedő szegényt, a szenteskedő képmutatót, általában mindazt, ami igazságérzetét sérti, tréfás kedvében kigúnyolja. Úgy Magyarországon, mint mindenhol, a legtöbb falunak megvan a gúnyneve, vagy egy-egy felejthetetlen tréfás kalandja, amellyel búcsúkon vagy egyéb összejöveteleken élveledve gúnyolják egymást. (Néha azonban verekedéssé fajul az ártatlan csipkelődés.)

Például egyik magyar községben halálos veszedelem a bikáról és a toronyról egyszerre beszélni, mert rögtön gyanus szemmel néz-

nek és önértékük annyira meg van sértve, hogy a bicskát is megtapogatják a zsebükben. Erre a községre, amint legtöbbször tudjuk, azt fogták rá, hogy amikor a torony ablaka mellett, a kövek repedéseiből egy fűcsomó zöldelt ki, a falu bölcsei azt határozták, hogy mivel a fű a falué s kárba ne menjen, a község bikáját kell oda kötéllel felhúzni, hogy lelegelje. Persze e művelet közben a fuldokló bika a nyelvét nyújtogatta, de a buzgó atyafiak örömmel buzdították egymást: „Húzzuk csak, mert már nyújlja a nyelvét a fű után.“ Aki azóta ebben a faluban a bika nyelvéről akar beszélni, az vagy jó futó legyen vagy előre gondoskodjék gyors kocsirol, mert különben könnyen rosszul járhat.

A nép tanította tréfára a világ legnagyobb költőit is. Az irodalomnak, különösen a szépirodalomnak az igazi alapja a nép lelkében, eszméiben, szépézésében van. Akár Homérosz Odysseáját, akár Shakespeare drámáit nézzük, azt találjuk, hogy azt, ami náluk a legjobb, a leghatásosabb, nem az ó- és újvilág remekeiből, hanem saját népek elméjének alkotásából veszik. Szinte mondanunk sem kell, hogy Petőfi és Arany ilyenekben a nép tanítványai, sőt a nép humorának természetes örökösei. Mikes a legkedvesebb régi humoristánk, a legtöbb tréfáját a néptől tanulta. Azt írja nénjének a török fogásból: „Édes néném inkább lennék káposztás fazék hazánkban, mint kávé findzsa a töröknél,“ vagy „úgy szeretem édes jó nénémet, mint a jó káposztát.“ A nép humora nem epés cinizmus, nem belső tisztátalanságból fakad. Ha Reimont könyvében olvassuk Ambrus és Auguszténke csipkelődéseit vagy Máté epéskedését, nem róhatjuk fel nekik, mert nem rosszlelkűségből, hanem pillanatnyi elkeseredésükből fakad.

A felséges és a nagy túlhaladja a nép gondolkodási körét és csak akkor lesz a nép előtt kedvelté, vonzóvá, ha a humor valamely nemével párosul. Mátyás király akkor lett igazán népszerű és felejtetetlen alakja a népmondáknak és meséknek, amikor úgy beszélt róla, mint aki tréfát űz a néppel s magával is tréfálkodni enged. II. Frigyes és II. József is elmés mondásaik, emberszerető tréfaik által hagytak örök emlékezetet a nép lelkében.

A népléleknek egyik értékes vonása még a *gyermekies, gazdag fantázia*. A már említett fonókban, kalákákban születnek a legendák, mesék, népdalok, itt bontakozik ki a fantázia színes, aranyos szárnya s emeli őket a csodák világába. A zajos vidám tréfa egyszerre elhalkul, mikor egy-egy öreg ember rég mult dolgokról, várhistóriákról, fényes királyfiról és szegény parasztlányról regélni kezd. Ilyenkor átszemlélve hallgatják a közszeretben álló öreget s gyermek-lelkük ott fürdik a mesék bűbajos világában. Megindul a fantázia színes csapongása és a mesék hőse idővel mindjobban-jobban növekedik, mint ahogy a tárgyak körvonalai a távol kódében elvesztik rendes arányaikat és óriásokká növekednek. Mint a szürke, tengermoszattól bepiszkolt kagylóban a drága gyöngy, úgy növekedtek évszázadokon keresztül lassan örök irodalmi értékekké a nép eposz termő fantáziájában a finn „Kalevala“ s a német „Niebelungen Lied“ hősei. Így

szállott szájról szájra, így terebélyesedett Toldi Miklós alakja a nép ajkán emberfölötti emberré, míg aztán Ilosvai S. Péter kedves, együgyű verselése rímekbe szedte és Arany János halhatatlan irodalmi emléket állított neki. A nép gazdag fantáziájának a jele, hogy hasonlatokat, metafórákat használ beszédközben, amelyeknek tárgyait a környezetből veszi.

*

A *fantázia és a poézis* egybekapcsolódva sok kedves népszokást tesznek színessé, de különösen a nép lelkének virágaiban: a népdalokban és a népművészetben alkotnak maradandó emléket. Mielőtt tovább mennénk, röviden néhány *népszokást* említsünk meg, ahol a fenti vonások megtalálhatók. Lakodalmak* alkalmával minden népnél kedves versek, rigmusok fűszerezik a jó hangulatot. Különösen a vőfélyek és koszorús lányok az egész lakodalmi vacsora alatt majdnem csak versekben beszélnek. Az egyes ételeket, például Boryna lakodalmán következő rigmusok között találják fel:

„Rizset főztünk levesbe
A vendégek elejbe . . .” stb.

A másik ételnél: „Megadtuk a savát-borsát,
Ingyen adjuk, nem drága,
Jó étvágyat kívánunk hát
Hozzája!”.

A szakácsnének is tréfás versikék mondása közben gyűjtenek a paradésen feldiszipített főzőkanálba: Ki ne hallotta volna a vidám kurtizánjantásokat, melyeknek mindegyike egy-egy népdal vesszora, a falusi táncokban.

Tánc, vásár vagy búcsú alkalmával, mikor tömegesen összejönnek a faluból, vagy a környékről, alakulnak, színeződnek ezek a népdalok, vagy újak születnek. Ha bárgyú, buta tartalmatlan lenne a parasztlélek, mint amilyennek sokan felületesen leírják, hogyan születnének azok a művészi értékű és költői szépségű dalok, mesék, amelyekhez felüldülni minden nemzet igazán nagy költői mindig visszatérnek. Azt az örömet, amit a nép számára az áldott napsugár, kék ég, madárdal, virágillat ad, egyszerű és mégis művészi dalokba önti. (Nálunk ma Bartók Béla és Bodán Margit teljesítenek szép missziót azzal, hogy Bartók a klasszikus magyar zenét frissíti fel velük, Bodán pedig a feledéstől, néger muzsika rossz hatásától menti meg őket.)

*Népművészeti*ről szólva csak röviden említjük meg azt, hogy a fantázia és a poézis miképpen érvényesül egyszerű alkotásaikban. Nem akarjuk itt felsorolni a népművészetek különböző ágait, egyéni vonásait, hiszen ezekről mindenki sokat olvasott és hallott. Ki ne látott

* Itt kell megemlékeznünk magyar lakodalmaknak arról a szomorú oldaláról, hogy sokszor napokig tartó dáridókká és fölösleges pazarlásokká fajúlnak. A már kimaradozó, de még sok helyt szokásban levő költséges halotti torok is tetézik ezt a pazarlást.

volna kalotaszegi varrottast, vagy mezőkövesdi matyó himzést, ki ne hallott volna a galambducos cifra faragásos székely kapukról? Honnan vette a nép ezt a készséget? Tanulta valahonnan? Ezekre a kérdésekre az a feleletünk, amit Jagna mond akkor, mikor csudálkozva állják körül azokat a művészies alakokat, melyeket ő papírból vág ki az ollóval: „*Maga kívánkozik úgy a fejemből az újjam alá.*“

Igy mutatja be Reymont a falut hatalmas paraszt eposzeiájában. Érdemes megjegyeztünk, hogy ez a regény, amely tele van hittel, szeretettel, vidámsággal, annak az Oroszországnak a tövében nő ki, amely másfél évtized múlva, mint a vörös fantazmagórák megvalósítója tüzzel-vassal irtja a paraszt lelkéből azt, ami örök érték. Úgy bukkant fel ez a regény a pusztulás országának a szélén, mint az életet, tavaszt hirdető hóvirág a fagyos hó alól. Mit mutatott meg nekünk Reymont?

Megmutatta az „örök falut,“ melynek élete két jellegzetes épület körül, a *templom* és a *korcsma* körül zajlik le. Ezekről kapja a nép a lelke fehér vagy fekete színét vagy kevert színárnyalatait. A templomban bűnbánóan földigalázkodva Istenhez emelkedik a *lelki ember*, míg délután a korcsmában, a pálinkától göggé duzzasztott önérzetében az eget akarja leverni a homlokával és a szenvedélyek ördögi karjába zuhan a *természeti ember*. Öntudatlanul nyers lelki energiák gyülemlenek össze a paraszt lélekben ezeknek ki kell törniök valahol. Találónan mondja a regény fordítója: „*szeretni* kell őket, amikor dolgoznak, amikor áhítatos körmenetben járják a határt, amikor gyilkolásba sodorja őket a föld szerelme. Amikor szegénységükben megsegítik a még szegényebbet. Amikor megbocsátanak... *És sajnálni* kell őket, amikor komiszok, fukarok és ember szólók.“

Ez a mű méltó volt a Nobel-díjra, de a fordító is méltó az íróra. Kifejezései annyira üdék, a szavakkal oly művésziesen fest, hogy szinte érzi az ember a mezők illatát, a frissen szántott föld kellemes hűvösségét.

Mielőtt befejeznénk feladatunkat, szóljunk pár szót még a magyar falu mostani helyzetéről, mert tagadhatatlan, hogy végeredményében ennek a sorsa, ennek a baja érdekel bennünket. A magyar életnek, a magyar nemzet jövőjének *ősforrása* a magyar falu. Mindazoknak a sajátos lelki kincseknek, amelyeket keletről hozott magával, hagyományainak, nyelvének, szokásainak letéteményese és megőrzője.

Egyszer egy nagy város vízműveit tekintetem meg és elvezettek messze, a városon kívüli kívül levő levő, a föld mélyéből feltörő forrásokhoz. Az ősforrások vize ezer és ezer csövecskén megy szét a városba, hogy legyen üdítő ital, meleg fürdő, orvosság vagy méreg alkotó része. Ekkor elgondoltam, hogy mi lenne, ha ezt az ősforrást megmérgeznék? A csövek ezrein az egészséges kristálytisztá víz helyett a halál lopódná lassan tova és a város, ez a virágzó, örvendező életkert, temetőkertté változna.

Nézzük meg, hogy a magyar falu teljesen egészséges-e ma;

ennek az ősforrásnak a vizét nem kavarták-e fel, nem tették-e egészségtelemmé? Az árvíznek az a tulajdonsága, hogy a magasabb helyeket lemossa, de a mélyebb helyeken iszapot hagy hátra. Az utóbbi évtizedek, a háború és a forradalmak, mint szennyes árvizek, ilyen vastag iszapréteget hagytak hátra a falu lelkén és félt, hogy a magyar falu örök lelki értékeit komoly veszedelem fenyegeti: eltemetődnek. Félt, hogy mocsárrá, ingovánnyá válik a magyar humusz, ahonnan éltető ősforrások helyett miazmát okozó mérges gázok törnek fel a felsőbb osztályok felé.

Ma 3 típus él falun. 1 Az idősebb generáció, a háború előtti idők parasztja, aki reggel, mielőtt az ekeszarvára tette volna kezét, kalapját megemelve így fohászokodott: „En Istenem, segíts meg!” A második típus a lövészárók és a fogság minden poklán átment, önmagából kiforgatott lelkű paraszt. Tekintély nincs előtte. Ő, akit évenként keresztül úgy dobált a háború vihara ide és oda, mintegy elsodort falevelet, akaratszerű bábút, most nem tud beleszokni a békés otthon csendes, munkás környezetébe. Forradalmakban, zavargásokban ő az első; egyensúlyát veszített, nyugtalan lelkének keres valami izgatást. Templomba nem igen jár, papnak, tanítónak nem hisz, mert hiszen a kommunista és egyéb agitátorok eléggé „felvilágosították.” Szeretni és sajnálni kell őket, de főleg *gyógyítani*. A harmadik típus háború utáni ifjú generáció, melynek még kialakult arculata nincsen és a neveléstől függ, hogy a korcsma-e vagy a templom lesz az életük irányítója. Amivé formálódnak, olyan lesz a nemzet jövője.

A falunak a háború után meglazult erkölcsét *különösen fenyegeti*: a jazzband szó mellett, selyemharisnyával és raffinált kozmetikai szerekkel falura vonuló *álkultura*. Fölvethetjük a kérdést, amint Rousseau korában, hogy vajjon a mai „kultura” nemesíti-e a szív jóságát, a lélek tulajdonságait? A feleletünk az, hogy ez az *álkultura*, amelyik a néplelek nemes tartalmát támadja meg, amelyik elpusztítja a háziipart és népművészetet, amelynek urat utánczó cifra rongyai mögött hazugság, erkölcstelenség és betegség húzódik meg, nem fényesíti, nem nemesíti a lelket, hanem elhomályosítja, beárnyékozza. Ha ez az *álkultura* nem a lélek örök értékeit támadná meg, hanem csak a felszínes, másodlagos vonásokat, nem jelentene komoly veszélyt, mint ahogy a bányá mélyében rejlő aranyak nem változtatja meg az értékét, hogy fölötte fenyőerdő vagy tölgyerdő, homokos vagy agyagos talaj borítja a hegyet. *Igy azonban nagy felelősség nehezedik a társadalom felsőbb osztályainak a vállára*. A papnak, a tanítónak, az iskolának, az minden becsületes, tanult magyar embernek szent kötelessége, hogy megakadályozza a falu felé irányuló *álkultúrának* beözönlését és tartsa lelkiismeretbeli parancsnak, hogy lelket nemesítő, *evangéliumi alapon álló kultúrának* egyengesse az útját. Ebben a törekvésében segítségére jön a minden nép, de különösen a magyar nép lelkében élő nagy szomjúság, szent vágyódás egy magasabb, tisztább, szebb élet után, melyet Ady abban a gyönyörű képben fejez ki:

„Ha láttok a magyar Mezőn
Véres, tajtékos, pányvás ménét:
Vágjátok el a kötelét,
Mert lélek az, bús magyar lélek.“

A magyar falu és a magyar jövő kérdése attól függ, hogy milyen italt kap erre az égető szomjúságára? Az álkultura festett, vásári édes ízét, rossz doktorok diagnózisának émelyítő orvosságát, avagy a vizek vizét kapja e: *a kristálytisza forrást, az Evangéliumot*, amelyből ha valaki iszik, soha meg nem szomjúhozik. Csak ez lehet fundamentuma az igazi kulturának, a *lelki előkelőségnek*, de főleg a tiszta erkölcsnek, a valláserkölcnek, mely „minden ország lámasza és talpköve” *

Nagy Árpád.

Egyleti élet.

Kivonat a titkári jelentésből:
A Theologus Egyletben a munka május 3-án ért véget, az ifjúsági elnök lemondásával. Az év folyamán 13 gyűlést tartott. Ezek közül 3 díszgyűlés jelleggel bírt. A műsor legtöbbször ima, írásmagyarázat, felolvasás, szabadelőadás, szavalatból állott. Legnívósabb gyűléseink a dec. 13., ápr. 16. és május 3-iak voltak, melyek közül a dec. 13-án Forgács Gyula helybeli lelkész tartott előadást a „Történelmi kálvinizmusról,” ápr. 26-án Szabó Imre, a budapesti fásori templom lekipásztora ismertette a „Fővárosi gyülekezet főbb problémáit” és május 3-án Illyés Endre szegedi vallásnár „Falu hite a halálról és a túlvilági életről” című előadásával gazdagította műsorunkat. Szíves fázadozásaiért ezúton is hálás köszönetet mondunk előadóinknak.

Egyletünk az év folyamán több konferencián képviseltette magát kiküldöttei által. 1930 okt. 25. és 26-án Pesten, nov. 28-án Pápán, febr. 3—7-ig Kolozsvárott, márc. 29-én Pesten. A kiküldöttek az

ifjúságnak a theol. gyűlések keretében számoltak be.

A Theol. Egylet ifj. elnökének vezetése és Marton János theol. professzor úr felügyelete mellett az évben először lépett életbe theológiánkon a minden reggeli áhítat, melyen az ifjúság önköntes vállalkozás által végzett funkciót. Ennek áldásos hatását mindnyájan érezzük épúgy, mint a tanári vezetés mellett folyó hetenként kétszeri tanári bibliaköröknek. A hétköznapi munka térhének hordozásához és könnyítéséhez erőforrás ez lelkünknek.

Egyletünk, mint minden évben, úgy most is tűzött ki pályatételeket. Sajnos, nagyon kevés pályamunka érkezett, mindössze 9. Talán némileg indokolható ez az az, hogy ifjúságunk ereje sokfelé elforgácsolódik. Résztvesznek a felsőbb évesek közül egyesek a tanítóképző-intézeti, a gimnáziumi ifjúság bibliakörének vezetésében, mások vasárnapi iskola irányításában, a helybeli ref. gyülekezet kebelében működő Ifjúsági Egylet munkájában. Ezenkívül az a sok

egylet, ami theologiánkon virágozik, bizony nagyon sokra ró el foglaltságot és terhet.

Ha arról akarnánk képet festeni, hogy milyen az ifjúság lelki arculata, azt mondhatjuk, hogy egyéneként az ifjúság legnagyobb része igyekszik hű sáfárja lenni annak dolgaiban, aki elhívta őt erre a feladatra. *Szomolnoky Lajos titkár.*

A Theol. Egylet május 6 án tar-

totta tisztújító közgyűlését. Elnök lett: Nagy Árpád IV. é. hh. Al-elnök: Szomolnoky Lajos IV. é. hh. Titkár: Bakos Zoltán III. é. hh. Pénztáros: Majoros István III. é. hh. Jegyző: Palumby Gyula II. é. hh. Iratterjesztők: Orbán József III. é. és Fodor Lajos III. é. hh. Bizottsági tagok IV. évről: Molnár Pál, III. évről: Héthy Lajos, II. évről: Bucsay Mihály.

Hirek.

Ioósz Ignác VI. o. t. a Bodrog ezévi áldozata. A jó előmetelű, derék fiú szüleit vigasztalja meg a Vigasztaló.

A főiskola évváró ünnepe 21-én volt. A nagytemplomban Szabó Zoltán theol. tanár hirdette az Igét, az imateremben Elekes Imre közigazgató olvasta fel évi jelentését.

A Kórus június 4-én Sóstón szerepelt, a szépszámú közönség teljes megelégedésére. Mintha a régi híres Kórus lett volna ott, úgy zengett az ének. Minden dícséretet megérdemelnek úgy Szabó Ernő zenetanár, mint a Kórus tagjai.

A 764. Ó. Timótheus csapat júl. hó folyamán Záhony—Szeged között tutajtáborozáson vesz részt.

A 134. sz. Hegyaljai Erő cs. cs. ezévi nagytáborát Balatonlelén tartja júl. 1—14 Ezt megelőzőleg mozgótábor lesz Esztergomtól a Pilis—Gerecse—Vértes—Bakony hegységeken át Tihanyig. A vízicserkész raj csónakokon balatoni körútra megy.

Folyó hó 14-én a csapat két tagja Fodor Lajos és Pusztay Sándor theologusok a vármegyei intézőbizottság előtt segédtsízi vizsgát tettek.

Választások. A *Kórusnál* elnök: Szilva Sándor IV., főprecentor: Jeney József IV., alprecentor: Fodor Lajos III., I. tenor protokántor: Tóth Lajos IV., II. tenor protokántor: Palumby Gyula II., I. basszus prot.: Szomolnoky Lajos IV., II. basszus prot.: Nagy Sándor III. é. theol. hallgatók.

Az *Akadémiai Ifjúsági Olvasó-Egyletnél*. Elnök: Técsy Béla IV., pénztáros: Szomolnoky Lajos IV., jegyző: Balogh Lajos III., ellenőr: Molnár Pál IV., könyvtárnok: Nagy Árpád IV. éves theologusok. Bizottsági tagok: IV. év: Jeney József, Szilva Sándor; III. éves: Fodor Lajos, Kenyeressy Károly; II. éves: Horkay István, Bucsay Mihály.

A *Tornaegyletnél*: elnök: Molnár Pál IV., alelnök: Stéphan László III., pénztáros: Pecsénye Andor II., szertáros: Laky Dezső II. éves theologusok. Bizottsági tagok: IV. év.: Szomolnoky Lajos,

III. é. : Kiss László, II. éves : Jeney Gábor.

Az Ifjúsági Közlöny jövő évi szerkesztősége : felelős szerkesztő : Tóth Ferenc IV., társszerkesztők : Molnár Pál IV., Stéphan László III. éves theológusok, Nagy István VIII. g. t., továbbá a tanítóképző ifjúsági elnök. Főszerkesztő a jövő évi szénior.

A theol. internátusba felvétettek az 1931—32-ik iskolai évre. 60 pengős kedvezményre : Tóth Lajos III. Simon József III. Majoros István II. Bucsay Mihály I és Hegedűs Imre I. é. hh. 30 pengős kedvezményre felvétettek : Egressy Lajos III. Tóth Ferenc III. Bakos Zoltán II. Orbán József II. Stéphan László II. é. hh. 20 pengős kedvezményre felvétettek : Jeney József III. Medgyasszay Pál III. Pósa Dezső III. Szilva Sándor III. Szomolnok Lajos III. Técsi Béla III. Balogh Lajos II. Bertha Barna II. Fodor Lajos II. Kalmár Lajos II. Kenyeressy Károly II. Maklár Pál László II. Fejér Ferenc I. Fiedler István I. Horkay István I. Jeney Gábor I. Kádár Zoltán I. Kolláth Károly I. Kovács Béla I. Kovács István I. Nagy Lajos I. Németh József I. Pecsénye Andor I. é. hh. A leendő I. éves hittanhallgatók jótéteményét szeptemberben fogja az igazgató tanács megállapítani.

Tápiintézeti kedvezmény az 1931—32. isk. évben a theol. akadémián : IV. évfolyam : Egressy Lajos 100, Jeney József 70, Letrich Terézia 90, Medgyasszay Pál 70, Pósa Dezső 50 Simon József 100, Szomolnok Lajos 80, Técsy Béla 70, Tóth Ferenc 110, Tóth Lajos 90, Szilva Sándor 50, Fodor Nagy Béla 50 pengő. — III. évfolyam : Bakos Zoltán 80, Bertha Barna 70,

Balogh Lajos 60, Fodor Lajos 50, Kalmár Lajos 84·72, Majoros István 110, Maklár Pál László 60, Orbán József 70. Stéphan László 70 pengő. — II. évfolyam : Bucsay Mihály 100, Fejér Ferenc 50, Hegedűs Imre 100, Fiedler István 60, Horkay István 70, Jeney Gábor 50, Kolláth Károly 60, Kovács István 50, Lőrinczy Etelka 60, Menyhért Endre 37·80, Molnár Lajos 50, Nagy Lajos 50, Németh József 50, Pecsénye Andor 50, Pusztay Sándor 50, Sebestyén Sándor 40, Veres Imre 50, Kádár Zoltán 60, Kovács Béla 38 16 P.

Köszönettel nyugtázzuk a következő előfizetéseket : dr. László Ferenc Bpest, dr. Hézsér Zoltán Bpest 8—8 P. Harsányi Gyula Debrecen id. Szepessy István Spatak 6—6 P. Verebélyi Dezső Bodrogsején, Maklár Pál Miklós Tiszalök, Szabó József Kenézli, dr. Hajdu György Bpest 5—5 P, dr. Macsotai József Bpest, özv. Tárczy Sándorné Spatak, Kazinczy Gábor Debrecen, Bódy Dénes Sárospatak, gesztelyi Nagy László Kecskemét, Dr. Trócsányi József Spatak, Tóth József Göncruszka, Sulyok József Debrecen, Szikszay Zoltán Sújhely, Jámbor Ancika Balsa, Melkó István Vasmegeyer, kókai Kun Dániel Spatak, Vitányi Jolika Olaszliszka, Fekete László Sújhely, dr. Izsó Bertalan Spatak, 234. sz. Sújhelyi Kegyesrendi Gimn. Cserkészcsapat, S. Szabó József Cegléd, dr. Komjáthy Aladár Ózd 4—4 P. Gaál József Spatak 3 P. Szilágyi László Gönc 2 40 P. Varga János Nagyrozvágy, Hodossy Béla Spatak, Hazay Béla Spatak, Emödy László Sátoraljaújhely, Nagy Lajos Szikszó 2—2 P.

Czeisler Izidor divatáruháza Sárospatak

(a Kossuth Lajos-utcán)

Állandó raktár: férfi-, női- és gyermek-harisnyák, zoknik, sapka, kalap, ernyők, katonai cikkek, csipkék, rövid-, és kőtöttárúk, illatszer, pipere, férfi- és női fehérműik.

MOLNÁR JÓZSEF

ÚRI ÉS NŐI

FODRÁSZ SÁROSPATAK

(Rákóczi uccán, a ref. egyház épületében.)

Pontos kiszolgálás

Diákság részére
kedvezményes árak.

KONCZ FERENC, SÁROSPATAK

LORÁNTFY U. 8. CIPŐÜZEM ÉS CIPŐKERESKEDÉS SAJÁT HÁZ!!

Külön mértékosztály!!

! A diákság évek óta felkarolt cipésze !

Megrendelésre készít elsőrendű férfi-, női- és gyermek-, egyszerű és divatcipőket, orthopédcipőket, cserkész- és mindennemű sportcipőket vízhatlan minőségben, **szolid árak** mellett. **Javítások** gyorsan és gondosan eszközöltetnek!

Állandó raktár férfi-, fiú- és gyermekcipőkben, papucs- és házicipőkben, cipőápoló és vízhatlan szerekben; minden létező színben legjobb minőségű **cipőkrém**, **lack-olaj**, **cipőfestékek**; vadász- és sicipőkhöz **cethal-cipőzsinór**; alacsony termetűeknek **belső sarokemelő**; elsőrendű **cipőzsinór**; fájóslábúaknak **ludtalp-betét** és mindennemű talpbetét-különlégességek!

Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek!

Legszebb ajándéktárgyak nagy választékban!

Joggal mondja az angol:
„Time Is Money“
(Az idő pénz.)

FONTOS Őnnek, hogy tudja a pontos időt?

Keressen fel még ma és **kérje az „én” órámat** 3 hónapi próbaidőre. Meg fog győződni arról, hogy lehet olcsón és mégis **megbízhatóan pontos órája.**

Órák, mindennemű ékszerek, dísz tárgyak, valódi ezüst evőkészletek kedvező részletfizetési feltételek mellett kaphatók.

Spitz Pál

órák és ékszerész, Sárospatak.
Vidékre választékoit készséggel küldök!!
Varrógépek és eredeti Steyer Varró-
gépek kerékpárok gyári raktárral

Fodrász-

és borbélymunkák

legpontosabban eszközöletnek

Dobozy István

Sárospatak,

☞ a Patikaközben. ☞

a diákság felkarolt borbély és fodrász-
mesterének modern műtermében.

40 év óta áll fenn

**id. Szepessy István
sütődéje.**

Sárospatak legrégibb, legked-
veltebb péküzlete.

Minden nap friss

péksütemények,

fehér és barna kenyerek.

Nyomatott a ref. főiskola könyvnyomdájában Sárospatakon.